

Kapetanovi jubileji

Ove se godine navršila deseta obljetnica smrti kap. Zvonka Goića, prvog poslijeratnog urednika časopisa »NAŠE MORE«. Imajući u živom sjećanju dinamičan lik tog pomorca, turističkog radnika i novinara, kojega je smrt prerano otrgnula od njegovih aktivnosti i od nas, odlučili smo da umjesto nekrologa radije tiskamo reprint napisa Bruna Proface, objavljenog u »NEDELJNOJ DALMACIJI« od 14. listopada 1973. godine.

Uredništvo

SKROMAN i jedva primjetan poput svakog moreplovca izgubljenog u sićušnostima kopna — kapetan Zvonko Goić grabio je osunčanim kvadratima Straduna, pogledavajući s nevjericom na podmaklo vrijeme na renesansnom gradskom satu i na dugu listu još neobavljenih dužnosti u svojem praktičnom podsjetniku. Za divno čudo u zreloj dobi ovog sedamdesetgodišnjaka svaki je dan bio prekratak, kada je štošta trebalo pokrenuti iz mrtve točke u živu točku.

Kapetan Zvonko Goić

Trenutno su mu misli bile zaokupljene zapaženim pripremama oko proslave dvadesete godišnjice osnutka jedinstvenog pomorskog časopisa »Naše more«, zatim aktualnom obljetnicom oslobođenja Dubrovnika, tridesetim rođendanom 13. dalmatinske brigade, zatim 120. obljetnicom dične pomorske škole »nautike«, zatim četrdesetim jubilejem izvrsnog jedriličarskog društva »Orsan«, zatim...

Godine, tradicija, život. I u tom životu široko prostranstvo duha, što dostojno predstavlja jedan začarani grad kao na dlanu s morskim beskrajem pred kućnim pragom, s bogatstvom mora, koje nas je oduvijek hranilo i branilo, koje nas je oplemenjivalo većom širinom horizonta. Revolucionarni dubrovački listopad je ove godine posebno osmišljen blještavilom sunca i lepezom tolikih jubilarnih akcija, što i kapetana Goića sasvim očito ispunjavaju zadovoljstvom korisnog djelovanja.

UMJESTO KARAKTERISTIKA

Prije pedeset godina otprilike (dakle, još jedan jubilej!) izišao je golobradi Goić s olakšanjem s posljednjeg maturantskog ispita u pomorskoj trgovačkoj akademiji na Pilama i zajedno s tridesetak neobuzdanih vršnjaka, važnih i pristalih »nautikaša«, jedva dočekaao radosni trenutak da se kakvom derutnom parnjačom otisne na debelo more u svim mogućim kursevima. Ona pomalo patnička fraza o »gorkom mornarskom kruhu sa sedam ili devet kora« ipak je dolazila na parobrodima »Dubrovačke plovidbe« ili »Jugoslavenskog Lloyda« do pravog izražaja, ali kadetima svih generacija, obično poniklim iz siromaštva, bila je prva i trideset i sedma briga da se u prvom redu dobro najedu na brodu, zaboravljajući olako raznorazne nedaće mora.

Ne može se mrziti more, more te hrani.

Zapravo, djeca bogatih roditelja, uštirkana i razmažena, pohađala su isključivo gimnaziju s unaprijed potvrđenom garancijom odlaska na studije čak u bijeli Zagreb ili Peštu. Na brodu si u prolaznom roku bespravne »kadeture« bio prekobrojan »sopranumero«, radio si sve one blažene poslove koje su ostali mornari zaštićeni blagonaklonim Ugovorom mogli odbiti, primao si tananu funtu džeparca mjesečno i ostavljao isto tako dugo nepospremljen ležaj pod pljesnivim pramcem s posteljinom koju je trebalo donijeti od kuće.

Na kitnjastom putničkom brodiću »Zaton« mladi Goić je bio izložen i vatrenim pogledima lijepih putnica kao što je i pustolovnom Odiseju navodno smetao pojava sirena, i da bi se nekako izvukao iz svega toga, prešao je na dugu plovidbu. Parobrod »Bosanka« ili poslijeratni »Prenj« (donedavno najstarije čudo od broda u našoj trgovačkoj mornarici) odveo ga je nečujno i do uzavrele Španjolske i do promrzle Engleske i do tajanstvene Indije, a brodovi »Petka« i »Pracat«, na kojima se već držao hladnokrvnije kao drugi časnik, poslužili su mu poput neke vrsti nastavnog turističkog poligona. Na njima je svakako stekao više rutine u suočavanju s raznovrsnim željicama i ponekad sasvim čudnim zahtjevima šarolikih putnika.

Rani dubrovački turizam je zapravo nastao kao »suputnik pomorstva«. Naime, dvadesetih godina je »Dubrovačka plovidba« bila kupila hotel »Argentinu« u samome gradu i hotel »Milin« u Zagrebu (odatle ime »Dubrovnik« hotelu na Trgu Republike) puneći ih »svom snagom« gostima iz cijeloga svijeta. I »Jugoslavenski Lloyd« iz Zagreba sličnim je potezom bio zakupio »Excelsior« i »Esplanadu« na opće zadovoljstvo vrlo sposobnog »bijelog osoblja«, koje je moglo prema sezonskoj potražnji raditi i na moru i na kraju.

»GOICH — TOURS« S OGRANIČENIM JAMSTVOM

Velika ekonomska kriza svjetskih razmjera vratila je godine 1927. i brojne dubrovačke kaptane u tjeskobnu dokolicu Straduna. Nakon nekoliko zamornih »traversada« za Sjedinjene Američke Države na tromim teretnjacima brodovlasnika Topića ni kapetanu Goiću nije preostalo ništa

Kap. Z. Goić u Klubu pomoraca »Miho Pracat«

drugo nego da potraži zavjetrinu matične luke. Vozarine su bile zabrinjavajuće niske, a brodovi sve sporiji, pa je brodovlasnicima više odgovaralo da svoje bajne galije vežu u sigurnom zapečku, otpuštajući listom cjelokupne posade osim, naravno, ponekog oronulog »noštroma« s psom vučjakom, koji im je bio dovoljan kao jedini čuvar u mogućem stečaju.

Da paradoks bude veći — nasuprot kritičnoj situaciji u pomorstvu — gotovo istodobno novopečenom turizmu bilo je sasvim dobro krenulo, pa

Zvonko Goić na Porporeli (snimak iz 1973. godine)

je jedina domaća agencija »Putnik« otvorila čitav niz poslovnica po svim većim gradovima i u pokrajem selu. U dubrovačkoj filijali kapetan Goić je odjednom otkrio da je oduvijek imao talenta za organizaciju, dok su njegove kolege s mora jedva vezivale kraj s krajem na nedovoljnim poslovima minimalne lučke administracije.

S vremena na vrijeme odlazio je ponovno na brod ne odolijevajući zovu mora i da »malo obnovi garderobu«, jer mu skromna primanja zacijelo nisu obećavala raskoš »dubrovačkih gospara«. Mnogobrojna porodica i sve moguće obaveze prema svakom pojedinom njezinom članu tražile su zaista vrhunac zalaganja. Tako je jednog dana na Stradunu osvanula i konkurentna putnička firma »Goich-tours — tourist service«, koja je ujedno bila i zahvalno stjecište širokog kruga prijatelja s pučine, kapetana i brodstrojara bez razlike. Ali živopisan »kapetanov kutić« zatvorio je svoja vrata dobrodošlice početkom rata, kad je njegov gazda odjednom imao važnijeg posla u pripremi i realiziranju akcija narodnooslobodilačkog pokreta, suštoj suprotnosti turističkom obilasku znamenitosti i ladanjskom izležavanju.

Kada je sve to sretno prošlo, kapetan Zvonko Goić se ponovno vratio svojoj izuzetnoj sklonosti rasprodaje dubrovačke gostoljubivosti za domaćeg i inozemnog gosta s podjednakom strpljivošću i pažnjom. Kao dugogodišnji direktor obnovljenog »Putnika«, te kao tajnik Turističkog društva i jedan od osnivača Turističkog saveza Dubrovačkog područja— ostao je dosljedan javni radnik do odlaska u mirovinu godine 1953.

MARE NOSTRUM

Uoči drugog svjetskog rata oko dvije trećine jugoslavenske flote sačinjavali su »brodovi svetog Vlaha«. Gotovo svi ti dragocjeni teretnjaci prešli su spremno u savezničku službu na Atlantiku i Pacifiku, riskirajući živote mukom skupljenih posada u gotovo bezizglednim konvojima za Murmansk, Jokohamu ili Liverpool. Od relativno malog broja sačuvanih i »zakrpljenih« starudija poslije oslobođenja osnovalo se jedinstveno poduzeće »Jugolinija« u Rijeci.

Bila je to i opravdana ekonomska nužnost u doba kad je na sjevernom Jadranu brodarstvo ne-

kako omogućilo lakšu egzistenciju i jedinstvo stanovništva nakon pripajanja dotad otuđenih krajeva matici zemlji. U dubrovačkom kraju, međutim, poslijeratne pomorske prilike bile su prilično kritične i brojni dojučerašnji pomorci, kojima je zapravo more bilo »druga njiva«, naročito oni nižih zvanja, redom su se pokušali prekvalificirati u slična zanimanja na kopnu. Čak je i kapetan Goić stjecajem trenutnih okolnosti postao viši komercijalist.

Ali nekoliko dubrovačkih entuzijasta (među kojima i kapetan Špiro Savin) da bi ponovno potakli pomorsku misao i djelovanje — osnovalo je godine 1953. Klub pomoraca »Miho Pracat« i odmah predvidjelo i njegovo »službeno« popularno glasilo »Naše more« čiji je glavni i odgovorni urednik već dvadeset dugih ljeta upravo kapetan Zvonko Goić.

Simboličan je i naziv društva po jedinom pučaninu, kojemu je rigorozni dubrovački Senat u tisućgodišnjoj tradiciji — u znak zahvalnosti — podigao i spomen-bistu u samom atriju Kneževa dvora, za primjer otuđenom plemstvu. Dubrovački dobrotvor Pracat je, naime, bio sasvim običan težak i ribar s otoka Lopuda, otisnuo se rano na more i upornim radom i vještim transakcijama stekao je za burnog života neslučeno bogatstvo, koje je velikodušno poklonio ovome zahvalnom gradu.

Dubrovnik i dalje ostaje okrenut moru, koje ga hrani.

»Atlantska plovidba« sa svojom suvremenom flotom dostojno nastavlja tradiciju ranog dubrovačkog brodarstva, a u turizmu — tom »suputniku pomorstva« — grad također doživljava svoju renesansu. Ne može nas ostaviti ravnodušnima ni činjenica da se u čast dvadesete obljetnice časopisa »Naše more«, čiji je izdavač sam Socijalistički savez, a neumorni urednik i nadalje dobri kapetan Zvonko, priređuje višednevni program slavlja koji obuhvaća izvanrednu sjednicu izdavačkog kolegija, polaganje vijenca na grob kapetana Šoletića, prvog predsjednika društva, svečanu akademiju u Kazalištu Marina Držić, razgovore s omladinom i štošta drugo.

Uostalom, riječ je o našem moru, a to sve objašnjava.

Bruno PROFACA